ANNONSE

Per Egil Hegge takker for seg - men «Språket vårt» lever videre

Leserne finner ikke ord. Spalten til Hegge er søkk vekk.

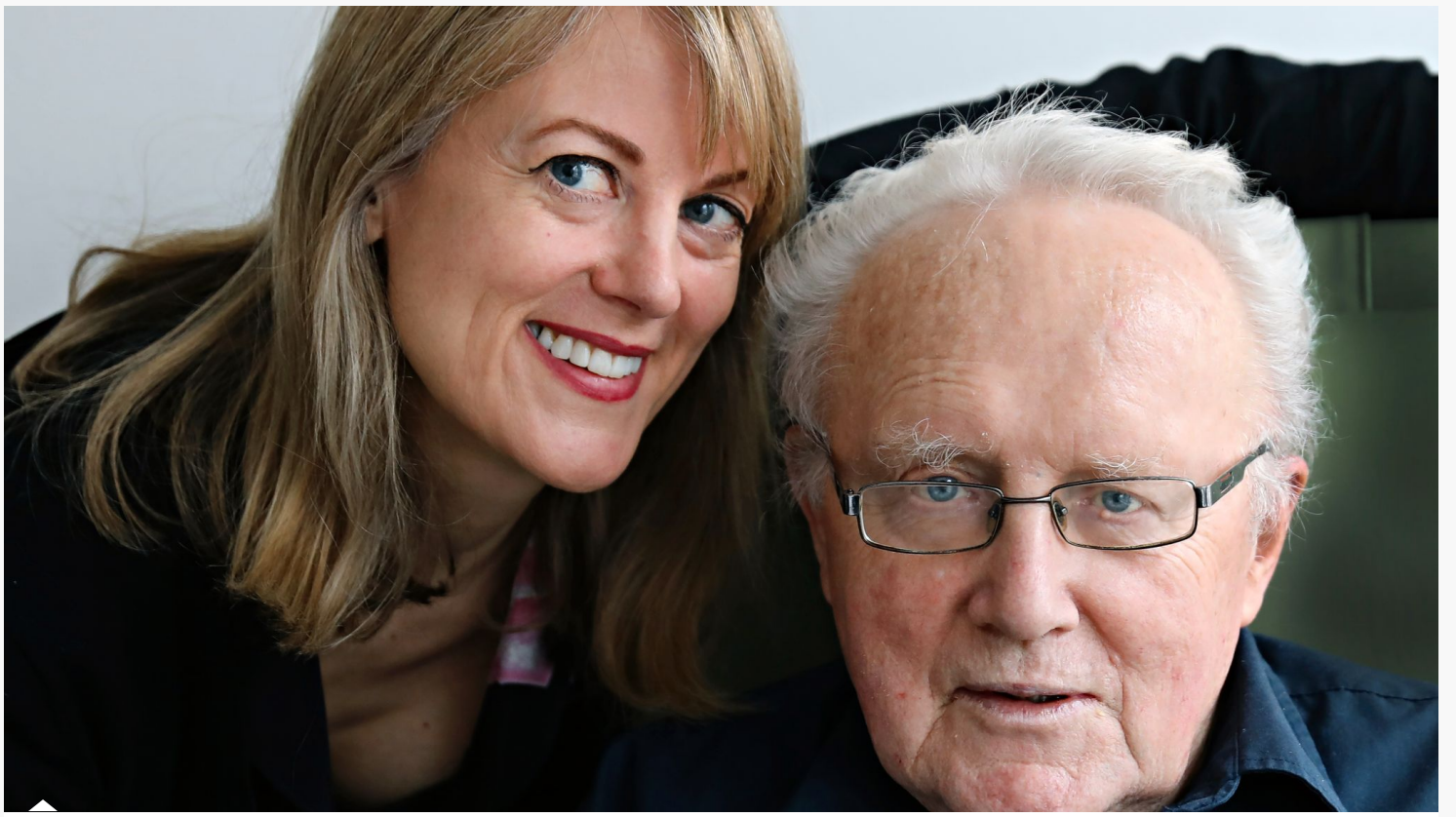

FOTO: Signe Dons

Per Egil Hegge har skrevet sin siste spalte om «Språket vårt». Lørdag kommer forfatteren Helene Uri med en ukentlig spalte ved samme navn.

Halvor Hegtun

31. jan. 2018 17:00 1. feb. 2018 07:52

ANNONSE

Denne artikkelen skulle ikke ha kommet før lørdag. Men så kom det et opprivende mayday fra sentralbordet:

Leserne driver og ringer. De finner ikke språkspalten til Per Egil Hegge, og hvem i all verden skal sentralbordet sette disse telefonene til? Hvem vet noe?

– Så lenge de ikke setter disse telefonene til meg, er det helt greit, sier Hegge.

– *Men det er leserstorm.*

– I gamle dager var det leserstorm når fire stykker ringte og klaget på et eller annet, sier spalteredaktøren.

- **Les Per Egil Hegges aller siste språkspalte i Aftenposten her**

Aftenpostens tidligere Washington-korrespondent, Moskva-korrespondent, London-korrespondent, kulturredaktør og A-magasinredaktør gikk strengt tatt av med pensjon i 2005, men har levert 5114 språkspalter gjennom de siste 14 årene.

Ett eller annet skal også en pensjonist ha å pusle med, innimellom bokutgivelser, kåserier og foredrag. «Språket vårt» har stått på trykk hver bidige dag fra mandag til søndag, helt uten avbrekk.

ANNONSE

Internspalte måtte ut

– Etter at korrekturleserne forsvant, kom det på trykk en god del elementære feil, forklarer Hegge om språkspaltens historikk.

På internnettet i Aftenposten begynte han å legge ut en daglig tekst om godt og dårlig språk. Høsten 2003 lurte sjefredaktør Einar Hanseid på om denne internspalten også burde trykkes i avisen. Hegge sa nei. Men den neste sjefredaktøren, Hans Erik Matre, sa alt etter fjorten dager i jobben at spalten måtte på trykk.

Den første utgaven av «Språket vårt» ble publisert 26. januar 2004. For Hegge ble livet ikke lenger helt det samme.

– I løpet av 10 dager måtte jeg begynne å legge om strategien for å komme meg på jobb. Jeg spaserte, men ble hele tiden stoppet på gatehjørnene med krav om at jeg måtte skrive om det og det og det. Jeg tror aldri at noe har forandret detaljene i tilværelsen på tilsvarende vis i hele min karrière som journalist.

Hegge hopper her over at han i 1974 som Moskva-korrespondent ble kastet ut av Sovjetunionen, men det var et engangstilfelle.

– Har det vært strevet verd?

– Det har jo vært morsomt.

For å holde oss til det morsomme: «Hvis spalten hadde holdt seg med eget flagg, ville det ha gått til topps ved dette månedsskiftet, med de uunngåelige følger det ville ha fått for spalteredaktørens allerede ganske solide selvbilde», skrev Hegge i avisen i mai i fjor.

– Hva hadde skjedd?

– Jeg fikk en oppløftende melding fra en metrolog i Justervesenet, det er ikke det samme som en meteorolog. Han hadde gått gjennom Nasjonalbibliotekets tekstcorpus og funnet ut at frekvensen av ordene «i forhold til» hadde sunket. Det ga dagen et løft.

- **Per Egil Hegge er streng: «Det er spesielt idrettsfolk med noe større selvbilde enn ordforråd som gjør seg skyldig i slikt»**

Folk begynte å le

Som alle spaltelesere vil vite: Det var et kjempeløft i forhold til det meste. Den eksplosive bruken av «i forhold til» fikk Hegge til å avslutte hver måned i spalten med å kåre månedens iforholdtilist.

– Jeg holdt en dag et kåseri om språk for et pr-firma. Der fortalte jeg at jeg hadde utnevnt Knut Storberget, som da var statsråd, til månedens iforholdtilist. Men så begynte alle å le.

– Jeg vet ikke noe annet om Storberget enn at han er en aktverdig og skikkelig ektemann, sa jeg da. «I forhold til» er jo et uttrykk som brukes i mange sammenhenger. Men så lo de bare enda mer. Så reiste en staselig dame i førtiårene seg i salen og sa at hun var fru Storberget.

«Jeg skal hilse fra min mann og si at han setter pris på at du har hengt ham ut, for han strever med dette her», sa hun.

Tekstuell vandring i triangel

Fra lesere har Hegge fått tilsendt kolossale mengder med tekst til vurdering.

– En av de morsommere var en pressemelding om en doktoravhandling om familieskogbruk.

– *Om familieskogbruk?*

– Ja. Den pressemeldingen var vanskelig å skjønne, så jeg siterte den. Det sto noe om en tekstuell vandring i et medierende triangel.

– *Tekstuell vandring i et medierende triangel?*

– Ja, jeg skrev til slutt at noen av oss har det bedre på asfalt. Men da fikk jeg brev fra forfatteren av doktoravhandlingen. Hun spurte om jeg ikke visste at det var sånn man skrev om dette. Jeg svarte som sant var, at jeg ikke var klar over det, men at jeg jo visste det nå.

En t forsvant

Blant de verre trykkfeil som har rammet Hegge i Aftenposten, var den dumme, lille t-en som snek seg inn i en artikkel om en sovjetisk forfatter og dissident som endte i en umerket massegrav. På trykk sto det utmerket massegrav, en trykkfeil som Hegge tror Josef Stalin ville ha likt.

– Korrekturleserne var en helt spesiell kategori. Ofte var de evighetsstudenter, sier Hegge om profesjonen som forsvant.

Han sier at han er gammel nok til å huske at det var en nyhet hvis det ble funnet en trykkfeil i The Times.

– Korrekturleserne der borte ble jo noen ganger rekruttert på et veldig spesielt grunnlag. De rekrutterte blant teologer som hadde mistet kappe og krave på grunn av fyll, tukling med smågutter eller i verste fall begge deler. De hang i nederste pekefingerledd over helvetes avgrunn. Men språk kunne de, og korrektur kunne de lese.

Åtte-ti i slengen

– Noen lurer på hvordan du har holdt ut denne språkspaltejobbingen. Ingen andre i Aftenposten skriver året rundt til samtlige dager i uken.

– Jeg pleide å levere åtte–ti spalter av gangen. Jeg lagret opp for ferier og sånt. Etter hvert som teknikken gikk fremover, var det dessuten mulig å sitte hvor som helst og skrive. Den første tiden var det litt vrient, da hadde jeg ikke nettforbindelse. Vi var gjerne en måned på Gran Canaria. Da satt jeg oppe i en spillebule hvor det var nettforbindelse.

– De andre spilte poker, mens du skrev om kommaer og «i forhold til»?

– Ja. Så kunne jeg skrive fra hytta i Danmark etter hvert som jeg også fikk forbindelse der.

Alder og sykdom har fått språkspaltisten til å takke for seg.

– Jeg har gått på ettårskontrakter, men på høstparten i fjor kom jeg til at det fikk greie seg. Jeg fyller snart 78. Folk som er 78 og fortsatt tror at de er uunnværlige, bør ta seg en realitetsorientering eller hva det nå heter.

– Går det riktig eller gæern vei med språket vårt?

– Med språkspalten går det riktig vei, sier Hegge.

Han gleder seg over at forfatter og språkviter Helene Uri skal skrive fast om språk i Aftenposten. En videreføring av Hegges spalte blir det ikke, selv om overskriften blir den samme: Språket vårt. Uri skal skrive en gang i uken i en annen form og i et annet format – på lørdager fra en dag nær deg.

– Beundring og angst kjemper om plassen i mitt indre, sier Helene Uri før hun tar arven fra Hegge videre.

Også hun har i flere år gjort en innsats for å hjelpe Aftenpostens journalister i bruken av norsk.

– Jeg har holdt adskillige kommakurs i Aftenposten. Gøyale musematter med kommaregler har vi delt ut, men det hjelper jo lite. Og i en billedtekst fra slottsbalkongen en 17. mai sto det at kronprinsesse Mette-Marit var den beste vinåkeren. Det skulle ha stått vinkeren, men retteprogrammet hadde forandret det.

– Men hva med norsken til folk flest? Blir den stadig dårligere?

– Nei, det synes jeg ikke. Språkinteressen er stor, og aldri har så mange skrevet så mye som i vår tid. Det er lav terskel for å skrive på sosiale medier. Før kunne det være et elitepreg over dem som skrev, nå skriver alle hele tiden.

Les flere språkspalter av Per Egil Hegge og nyheter om språket vårt:

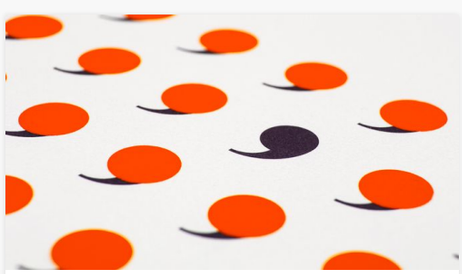

Nå henger det kommaregler på do, dere

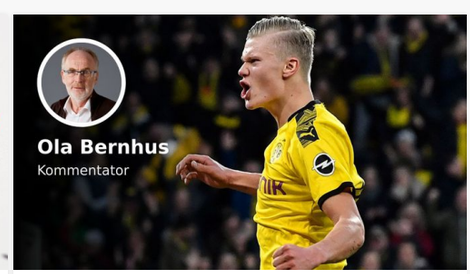

«Erling Braut Haaland gir oss journalister språklig åndenød»

Irriterer du deg over andres språkfeil? Da er du ikke alene.

Brexit-bråk blir bare bagateller: Britisk brudulje om brysomt komma

Helene Uri: – Min favorittbok er gratis og tilgjengelig for alle

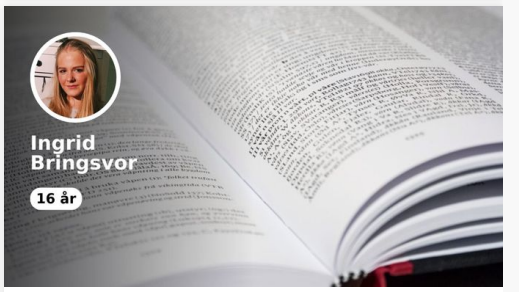

Du kan ikke velge bort nynorsk bare fordi det er vanskelig

Se flere artikler

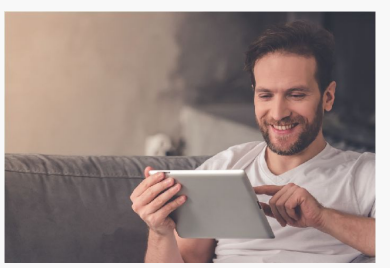

Hei, Torgeir.

Som Aftenposten-abonnent får du tilgang til et vintertilbud på vår magasinapp MAGASIN+

Få leseglede i 3 uker for 3 kroner

AFTENPOSTEN + KNUT STORBERGET + SPRÅK + SYKDOM +

ANNONSE

LES OGSÅ

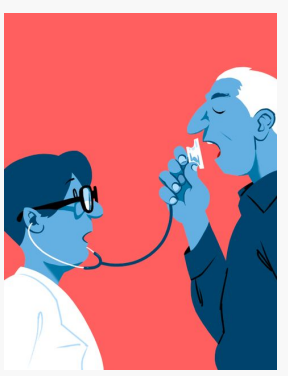

Pasienten krevde to ukers sykmelding – for å være uthvilt til ferien. Her er fastlegenes verste historier.

Forsvarer den IS-siktede kvinnen: – Jeg sa at gutten dør, aldri at han var døende. Det var helt bevisst.

Fem politibiler. Syv politifolk. Slik startet barnevernet politiaksjon for å skille tiåring fra moren.

Her møttes de i hemmelighet som unge. Nå tar ekteparet et oppgjør med ukulturen.

Atle Solheim (73) vil vende hjem til Norge. Det er lettere sagt enn gjort.

Bygget ny designhytte uten strøm, vann og avløp: – Offgrid er nok en ganske eksklusiv trend

Tipstelefon **02286**

Send Nyhetstips på epost

Tips via secure drop

Debattinnlegg på epost

Kundeservice

Annonsere i Aftenposten

Personvernpolicy

Informasjonskapsler

Sjefredaktør og adm. direktør: Trine Eilertsen

Nyhetsredaktør: Tone Tveøy Strøm-Gundersen

Featureredaktør: Lillian Vambheim

Kulturredaktør: Cecilie Asker

Debattredaktør: Erik Tornes

Utviklingsredaktør: Eirik Hammersmark Winsnes

Alt innhold er opphavsrettslig beskyttet. © Aftenposten. ACAP-beskyttet. Aftenposten arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Aftenposten har ikke ansvar for innhold på eksterne nettsider som det lenkes til.

Aftenposten sentralbord: Tlf. 22 86 30 00 – Adresse: Akersgata 55, 0180 Oslo